

Отже, застосування поліцейськими підручних засобів у стані необхідної оборони в умовах воєнного стану є необхідним і важливим елементом забезпечення безпеки та правопорядку в державі. Організаційна структура та спеціальні підрозділи поліції, які мають підвищену професійну, фізичну та спеціальну підготовку, відіграють визначальну роль у виконанні адміністративних завдань та здійсненні необхідної оборони.

В умовах воєнного стану поліцейські взаємодіють зі спеціальними структурами виконавчої влади, напрямами роботи яких є охорона громадської безпеки та порядку, протидія злочинності та захист прав і свобод громадян. Забезпечення їхньої діяльності передбачає використання вогнепальної зброї та спеціальних засобів, але це право належить лише підготовленим та обізнаним із нормативними актами працівникам.

Спеціальні заходи, що охоплюють операції з визволення заручників та припинення масового безладу, вимагають не лише відмінної фізичної та професійної підготовки, але й відповідального підходу до розробки та використання методів, що регламентують діяльність в екстремальних умовах.

Список використаних джерел:

1. Рубан К., Голиш І. Нові вимоги до тактично-вогневої підготовки поліцейських в умовах воєнного стану як обов'язкова складова зміцнення публічної безпеки і порядку України. *Організаційно-правове забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 07 липня 2023 р.). 2023. С. 259-262.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.
3. Синенький В. М. Застосування поліцейськими підручних засобів в стані необхідної оборони або крайньої необхідності в умовах воєнного стану. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*. 2022. № 32. С. 242-248.

Маргарита МАКСИМОВА,
викладач кафедри
адміністративного права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор філософії в галузі права
Кароліна ГОНЧАР,
здобувач вищої освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ДО ПРОБЛЕМИ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ ЗБРОЇ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вогнепальна зброя завжди відігравала важливу роль у захисті та безпеці. Вона є невід'ємною частиною військових та правоохоронних структур, а також використовується цивільним населенням для самооборони.

Однак поряд із легальним обігом зброї існує серйозна проблема її незаконного обігу, яка становить значну загрозу для суспільства, особливо в умовах війни.

Війна в Україні загострила питання обігу вогнепальної зброї. Наявність значної кількості нелегалізованої зброї в населення є наслідком воєнного конфлікту, через який зброя майже безконтрольно потрапляє в мирні міста України. У свою чергу, цьому сприяє корупція на пунктах пропуску на лінії розмежування в зоні конфлікту в Донецькій, Луганській областях, про що неодноразово повідомляли ЗМІ [1, с. 23].

З одного боку, право на самооборону є одним із фундаментальних прав людини, і в умовах воєнної агресії доступ до зброї може врятувати життя. З іншого боку, неконтрольоване поширення зброї призводить до зростання злочинності, нещасних випадків та зловживань. Починаючи з 2014 р., з моменту порушення територіальної цілісності України шляхом збройного вторгнення росії, і до сьогодні нагальним є і буде залишатись навіть після завершення війни питання обігу вогнепальної зброї та забезпечення належного контролю за її зберіганням, перевезенням та використанням [2, с. 15].

Під час дії воєнного стану потреба в зброї різко зростає, адже захист держави стає пріоритетом. В таких умовах держава зазвичай посилює контроль за обігом зброї, забезпечуючи, щоб вона використовувалася виключно для оборонних цілей. Але деякі представники державних структур користуються наданим їм правом і долучаються до незаконного обігу зброї, використовуючи свої службові повноваження для збагачення. Це може включати продаж зброї з військових складів або відвертання зброї з легальних поставок. Також існують окремі особи або невеликі групи, які займаються нелегальним продажем зброї на чорному ринку. Вони можуть діяти незалежно або бути частиною більшої контрабандної мережі.

Організоване розподілення зброї серед військових формувань та спеціально підготовлених цивільних підрозділів є ключовим для забезпечення ефективної оборони. Недопущення потрапляння зброї до рук злочинців чи нелегальних збройних груп є одним із найважливіших завдань держави у цей період.

Вирішення проблеми незаконного обігу зброї в умовах війни потребує комплексного підходу та має передбачати:

1. Посилення контролю за обігом зброї за допомогою системи реєстрації та обліку зброї. Ефективна реєстрація та облік дозволяють контролювати легальний обіг зброї, запобігати її нелегальному використанню та забезпечувати належний рівень безпеки в суспільстві;

2. Жорсткіші покарання за незаконне володіння та використання зброї, що допоможе стримати злочинців і змусити їх задуматися про наслідки своїх дій.

Згідно з оновленими положеннями КК України особи, затримані за незаконне володіння чи використання зброї, стикаються з жорсткішими покараннями. Стандартні строкові межі тюремного ув'язнення для таких злочинів були значно підвищені. Крім того, вводяться додаткові адміністративні та фінансові санкції;

3. Обмеження доступу до зброї для певних категорій осіб. Однією з груп таких осіб, які повинні бути обмежені у доступі до зброї, є особи зі значними психічними порушеннями. Вони можуть становити небезпеку для себе та інших і мають потенційно високий ризик використання зброї у неправильних цілях. Тому важливо проводити обов'язкові медичні огляди для отримання дозволу на володіння зброєю, а також забороняти володіння зброєю особам у випадку виявлення в них психічних порушень.

Іншою категорією осіб, які можуть бути обмежені у доступі до зброї, є злочинці, які вже вчинили злочини з використанням зброї або щодо яких є попередні відомості про злочинну діяльність. Надання їм можливості володіння зброєю може викликати загрозу для громадської безпеки і спричинити подальші злочини;

4. Проведення просвітницьких кампаній, а саме: інформування громадян про ризики, пов'язані зі зброєю, що допоможе людям усвідомити небезпеку незаконного обігу зброї та вжити заходів для захисту себе та своїх близьких; навчання людей правилам безпечного зберігання та використання зброї, що допоможе запобігти нещасним випадкам та травмам.

Після завершення воєнного конфлікту держава стикається і з іншими викликами. Одним із них є повернення надлишкової зброї, що залишилася у населення після війни. Тут важливо забезпечити ефективну програму викупу або добровільного здавання зброї, щоб уникнути можливих злочинних дій у майбутньому. Крім того, державні органи повинні впровадити жорсткі заходи контролю за зберіганням та використанням зброї, щоб не допустити її потрапляння до нелегальних структур.

Реінтеграція ветеранів війни в суспільство також є важливою складовою післявоєнного періоду. Забезпечення їхньої зайнятості, соціальної підтримки та психологічної допомоги сприятиме зниженню рівня насильства та нелегального обігу зброї. Ветерани повинні відчувати, що вони потрібні суспільству і що їхня праця та жертви не були марними.

Таким чином, контроль за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану та післявоєнний період є складним і багатограним завданням. Важливо, щоб держава розробила та впровадила чітку стратегію, яка б ураховувала всі аспекти цієї проблеми: від забезпечення безпеки під час конфлікту до мирного відновлення суспільства після його завершення. Тільки так можна забезпечити стабільність і безпеку у довгостроковій перспективі.

Список використаних джерел:

1. Авдєєв О. О., Салманов О. В. Контроль за незаконним обігом зброї як необхідний елемент антитерористичної операції. *Кримінально-правові та кримінологічні засоби протидії злочинам проти громадської безпеки та публічного порядку*: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. до 25-річчя ХНУВС (м. Харків, 18 квітня 2019 р.). Харків : ХНУВС, 2019. С. 22-23.

2. Миронюк Р. Контроль поліції за обігом вогнепальної зброї. *Організаційно-правове забезпечення функціонування підрозділів превентивної діяльності Національної поліції України в умовах воєнного стану*: матер. Всеукр. круг. столу (м. Дніпро, 3 червня 2022 р.). Дніпро : ДДУВС, 2022. С. 15-19. URL : <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/10229/5/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%BA%D1%80%D1%83%D0%B3%D0%BB%D0%B8%D0%B9%20%D1%81%D1%82%D1%96%D0%B%2006.08.22%20%281%29.pdf#page=15>.